

Riktlinjer för utsläpp till avlopp från fordonstvättar

För att minska utsläppen av olja och metaller från fordonstvättar till avloppsnätet och efterföljande recipient har Käppalaförbundet tagit fram dessa riktlinjer i samråd med bland annat Stockholm Vatten AB. Riktlinjerna utgör en del i den individuella prövning som görs för varje enskild verksamhet inom Käppalaförbundets verksamhetsområde.

Det är viktigt att både det renade avloppsvatten som släpps ut från avloppsreningsverken och det slam som bildas under reningen innehåller så låga halter av miljöskadliga ämnen som möjligt. Ett sätt att klara detta är att minska utsläppsmängderna av sådana ämnen från olika källor i samhället. En av dessa källor är fordonstvättarna.

Många tvättanläggningar i Stockholmsområdet är endast utrustade med avskiljarsystem, d.v.s. slam- och oljeavskiljare utan kompletterande rening. Avskiljarna fungerar ofta bristfälligt p.g.a. låg kapacitet och/eller dålig skötsel. Som vägledning vid val av avskiljare, se den europeiska standarden SS-EN 858-2.

Definition av anläggningstyp

Utifrån de krav som ställs i dessa riktlinjer indelas fordonstvättarna efter antal tvättar i stora, små eller övriga anläggningar.

Stora anläggningar: Anläggningar som tvättar fler än 5000 personbilar alternativt fler än 1000 lastbilar, bussar eller andra vägfordon per år. Innan en sådan anläggning startas ska anmälan göras till miljökontoret i kommunen.

Små anläggningar: Anläggningar som tvättar mellan 1000-5000 personbilar alternativt 200-1000 lastbilar, bussar eller andra vägfordon per år.

Övriga anläggningar: Anläggningar som tvättar färre än 1000 personbilar alternativt 200 lastbilar, bussar eller andra vägfordon per år. Dessa anläggningar omfattas endast av kraven i bilaga 1 *Krav på miljöskyddsåtgärder vid bilvårdsanläggningar*.

Riktvärden för utsläpp till avlopp

Föroreningsmängderna per tvättat fordon bör i genomsnitt, under den mest belastade månaden, inte överstiga riktvärdena i tabell 1. För samtliga stora och små anläggningar gäller riktvärdena i tabell 1 samt bilaga 1 *Krav på miljöskyddsåtgärder vid bilvårdsanläggningar*.

Tabell 1. Maximal mängd förorening per tvättat fordon.

Analysparameter	Personbil	Lastbil, buss eller annat vägfordon
Samlingsparameter: Bly, krom, nickel	5 mg/fordon	15 mg/fordon
Kadmium	0,10 mg/fordon	0,30 mg/fordon
Zink	50 mg/fordon	150 mg/fordon
Cu	30 mg/fordon	90 mg/fordon
Oljeindex	2,5 g/fordon	7,5 g/fordon

Dessutom gäller att:

- Lämplig provtagningspunkt för automatisk provtagning på utgående vatten ska finnas.
- Tvättanläggningen får inte användas då reningsanläggningen inte fungerar. Bräddavlopp får inte förekomma. Vid haveri ska tvätten stängas.
- Fordonstvätten ska utrustas med en separat vattenmätare för att möjliggöra en uträkning av vattenförbrukningen per fordon.
- Avloppsvatten från eventuell Gör-det-själv-hall ska avledas till fordonstvättens reningsanläggning.
- Hänsyn bör tas till framtida utrymmesbehov för ytterligare reningsutrustning.

Provtagning

Käppalaförbundet ställer krav på att det vid **stora anläggningar** tas minst två veckosamlingsprover under vinterhalvåret (november-april).

Vid **små anläggningar** tas minst ett dygnssamlingsprov under vinterhalvåret (november-april).

Provtagningen är nödvändig för att få rimlig kunskap om anläggningens utsläpp till avlopps nätet. Provtagningsresultaten kommer att ligga till grund för bedömning av om respektive biltvättanläggning klarat gällande riktvärden. Ett dåligt resultat kan innebära krav på kompletterande rening.

Senast den 31 maj ska resultaten från provtagningarna redovisas till Käppalaförbundet (kappala@kappala.se) samt kommunens miljökontor. Detaljer om hur provtagningen ska gå till och hur den ska rapporteras beskrivs i bilaga 2 *Provtagnings- och rapporteringsanvisningar för fordonstvätt*.

Egenkontroll och skötsel av anläggningen

Miljöbalken ställer krav på egenkontroll hos verksamhetsutövare och den som driver en anläggning för fordonstvätt ska ha kunskap om hur anläggningen påverkar miljön. Den individuella bedömningen medger att en väl fungerande anläggning kan ha en mindre omfattande egenkontroll, inklusive provtagning, än en tvätt som fungerar mindre bra.

För att skador och olägenheter för människors hälsa och miljön ska kunna förebyggas ska det finnas skötselrutiner för anläggningen och ansvarsfördelningen ska vara tydlig. Skötseln ska dokumenteras och dokumentationen ska finnas tillgänglig på anläggningen.

Kemikalieförteckning

En kemikalieförteckning ska upprättas varje år över de aktuella kemikalier som används inom verksamheten. Förteckningen ska inlämnas via Käppalaförbundets Webbprogram, som verksamhetsutövaren får en inloggning till. Det nya Webbprogrammet är skapat för att underlätta arbetet både för verksamhetsutövaren och för Käppalaförbundet. Vid deklareringen kommer programmet att hjälpa till med att fylla i ämnesnamn och riskfraser samt söka i de olika begränsningsdatabaserna. Det gör att många produkter kan fyllas i på väldigt kort tid.

Säkerhetsdatablad ska finnas för samtliga kemikalier och kemiska produkter och om möjligt ska miljöfarliga kemikalier bytas ut mot mindre farliga.

Krav på miljöskyddsåtgärder vid bilvårdsanläggningar

Till bilvårdsanläggningar räknas biltvättanläggningar, bensinstationer, GDS-anläggningar (Gör-Det-Självtvätt-anläggningar), bilverkstäder, rostskyddsanläggningar, bilplåtverkstäder, billackeringsanläggningar m.fl. som har någon anknytning till bilvård.

- Alla bilvårdsanläggningar ska vara utrustade med avskiljarsystem, d.v.s. slam- och oljeavskiljare. Alternativt ska lokalerna vara avloppslösa.
- För samtliga stora och små anläggningar gäller riktvärdena för utsläpp till avlopp i tabell 1 i *Käppalaförbundets riktlinjer för utsläpp till avlopp från fordonstvättar*.
- I verkstäder med slam- och oljeavskiljare utan koalescensfilter där även tvätt av fordon förekommer ska verkstadsdelen vara avloppslös, alternativt ska tvätten ha separat oljeavskiljare.
- I verkstäder med slam- och oljeavskiljare med koalescensfilter där även tvätt av fordon förekommer kan verkstadsdelens och tvättens oljeavskiljare vara gemensam.
- Alla garage ska vara utrustade med slam- och oljeavskiljare om spolmöjlighet/tappkran finns eller om stora mängder smältvatten kan uppstå. Alternativt ska garaget vara avloppslöst.
- Tömning av hela slam- och oljeavskiljaren, d.v.s. olja, slam och vatten, ska ske minst 2 gånger varje år, alternativt när 50% av slamvolymen eller 80% av lagringskapaciteten för olja är fylld. Efter tömning ska avskiljaren återfyllas med vatten för att avskiljaren ska fungera som det är tänkt. Vid toppsugning ska även slamnivån kontrolleras eftersom den har inverkan på avskiljarens funktion. Bedömning om förändrad tömningsfrekvens kan ske i det enskilda fallet. Tömningskontrakt ska tecknas med godkänd entreprenör¹.
- Larm ska finnas till slam- och oljeavskiljaren (både optiskt och akustiskt). Larmet ska kontrolleras varje månad.
- Avskiljarsystemet ska besiktas minst vart femte år av behörig personal enligt SS EN 858-2.
- Tanköar och distributionsytor ska vara försedda med tak och plattan skall utgöras av tätt material samt luta mot ränna eller brunn. Omgivande ytor får inte luta mot spillplattan. Avloppsvattnet ska ledas via avskiljarsystem till spillvattennätet.

¹ Tömningskontrakt innebär att man skriftligen gör ett avtal om tömning av slam- och oljeavskiljaren med en tömningsentreprenör som är godkänd av länsstyrelsen att transportera farligt avfall.

- Tankstation för diesel behöver inte vara försedd med tak om spillzonen är väl avgränsad. Omgivande ytor får inte luta mot spillplattan. Avloppsvattnet ska ledas via avskiljarsystem till spillvattennätet.
- Utgående vatten till spillvattennätet från slam- och oljeavskiljare/reningsanläggning får maximalt innehålla 50 mg olja per liter mätt som oljeindex.
- Vatten från detalj- och motortvätt får inte avledas till avskiljarsystemet utan ska tas om hand som farligt avfall.
- Oljefat och övriga kemikalier ska vara invallade eller placerade i lokal där läckage inte kan nå avloppet. Invallningen ska kunna rymma den största behållarens volym + 10 % av övriga behållares volym.
- Golvavlopp i smörjgrop, under fordonslyft, eller på annan uppställningsplats avsedd för reparation av fordon ska vara anslutet till spilloljetank, alt. sättas igen. Förbindelse till spill/dagvattennät får inte finnas.
- Använd kylarglykol får inte tillföras avloppsnätet på grund av sin giftighet mot mikroorganismerna vid reningsverket.
- Produkter som används vid biltvätt ska antingen uppfylla kraven för miljömärkning med Svanen eller Bra Miljöval eller ingå i Kemikaliesvepets listor över godkända fordonstvättmedel eller särskilda avfettningsmedel (www.snf.se, sök på fordonstvättar).
- Säkerhetsdatablad för kemiska produkter ska finnas på anläggningen.
- Verkstadsgolv ska i första hand torrstädas (sopning, dammsugning). Om verkstadsgolvet behöver skuras ska skurvattnet samlas upp och renas innan det leds till avloppet, alternativt tas omhand för rening externt. Detta i enlighet med Käppalaförbundets riktlinjer för rengöring av verkstadsgolv www.kappala.se/Hjalp-oss-och-miljon/For-foretag/.

Provtagnings- och rapporteringsanvisningar för fordonstvättar

Provtagningen ska ske enligt följande:

Provtagning ska ske med automatisk provtagare på utgående behandlat tvättvatten. Provtagning ska genomföras flödesproportionellt eller tidsstyrt under den tid vatten lämnar anläggningen (vid tidsstyrning väljer man tvättanläggningens öppettider och prov ska uttas minst var 15:e minut). Proverna ska tas av behörig provtagare (enligt SNFS 1990:11, MS: 29, bilaga 1). Vid provtagningstillfället ska tvätten vara igång som vanligt och ingen rengöring av tvätthallen får ske då detta kan påverka resultatet.

För **stora anläggningar** ska veckosamlingsprov tas ut två olika månader under vinterhalvåret (november - april), dock ej två på varandra följande veckor. Med veckosamlingsprov menas provtagning under sju dygn i följd. Vid ena provtagningstillfället analyseras endast metaller (bly, kadmium, nickel, krom, zink samt koppar). Vid det andra tas ett samlingsprov för metallanalys ut över sex dygn samt ett dygnssamlingsprov för analys av oljeindex det resterande dygnet.

För **små anläggningar** ska minst ett dygnssamlingsprov tas ut under vinterhalvåret (november - april). Med dygnssamlingsprov menas provtagning under ett dygn. Samma metaller ska analyseras som vid veckosamlingsprov samt analys för oljeindex (se punkten ovan).

Resultaten ska sammanställas i en rapport som **senast den 31 maj varje år redovisas till Käppalaförbundet** med kopia till kommunens miljökontor.

Rapporten ska innehålla följande uppgifter:

- Beskrivning av provtagningsförfarandet, bl.a. ska framgå vem som utförde provtagningen och när, flödesproportionell eller tidsstyrd, provtagningspunktens placering.
- En redovisning av ovanstående metaller samt olja mätt som mängd per tvättat fordon. Det ska tydligt framgå om utsläppen överskrider Käppalas ”Riktlinjer för utsläpp till avlopp från fordonstvättar” samt förslag till ev. åtgärder. Resp. provtagningsomgång redovisas separat.
- Kopia på analysprotokollen.
- Antal tvättade fordon samt vattenförbrukning vid provtagningstillfällena.
- Antal tvättade fordon per år.
- Senaste datum för tömning av oljeavskiljare före resp. provtagningstillfälle.
- Beskrivning av reningsanläggningen. Ange recirkulationsgrad för anläggningen.
- Ansvarig person på anläggningen.
- Ritning över anläggningen med korrekt provtagningspunkt tydligt angivet ska förvaras på anläggningen.